

Sprawozdanie z drugiego spotkania lokalnego zespołu do spraw lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół aglomeracji Warszawy.

Temat wiodący: nadleśnictwo Jabłonna

miejsce: Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie,
data i czas trwania: 24.09.2024, godz.: 9.00-11.30

Liczba osób biorących udział w spotkaniu: 39 (lista do wglądu w RDLP Warszawa)
Liczba osób po przerwie: 43

Część 1:

Spotkanie rozpoczęło się od wystąpienia Pana Roberta Sitnika, Wicewojewody Mazowieckiego, który podziękował wszystkim za przybycie.

Odnotowano konieczność wyłonienia zastępcy wiceprzewodniczącej zespołu ze strony samorządowej, ponieważ p Małgorzata Pachecka była nieobecna. Do spotkania dołączył pan Paweł Kownacki, wójt gminy Wieliszew, który poinformował, że został poproszony przez panią Pachecką o zastąpienie jej podczas spotkania.

Został przedstawiony zespół moderacyjny z Fundacji Think Tank Miasto w składzie: Anna Cybulko i Anna Petroff-Skiba oraz protokolantka Dagna Ziomek. Moderatorzy przypomnieli również, że Fundacja Think Tank Miasto ma na celu uspołecznianie procesu decyzji, a na tym spotkaniu rolą przedstawicieli Fundacji jest moderowanie dyskusji.

Następnie moderatorzy przypomnieli zasady obowiązujące podczas spotkań:

- a) każda opinia jest ważna;
- b) mówimy zwięźle i na temat;
- c) mówimy o zjawiskach, nie o ludziach;
- d) mówimy pojedynczo i nie przerywamy sobie nawzajem;
- e) zapisujemy i sprawdzamy zapis;
- f) szanujemy siebie nawzajem;
- g) wyciszamy telefony.

Moderatorzy poinformowali również o prowadzeniu protokołu, który będzie udostępniony w materiałach.

Pan Tomasz Józwiak, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie przypomniał cel spotkania, jakim było omówienie propozycji dotyczących terenów w nadleśnictwie Jabłonna oraz przedstawił zespół techniczny.

Następnie przedstawiono agendę spotkania:

1. Przedstawienie członków zespołu obecnych na sali.
2. Prezentacja obszaru nadleśnictwa Jabłonna.
3. Prezentacja - propozycja strony społecznej.

4. Prezentacja – propozycje strony samorządowej.
5. Prezentacja - propozycja strony leśnej.
6. Pytania do prezentacji.
7. Praca w grupie
8. Propozycja zagadnień na kolejne spotkanie.

Moderatorzy przypomnieli o podpisywaniu listy obecności.

Następnie każdy z członków zespołu przedstawił się imieniem i nazwiskiem oraz nazwą instytucji, którą reprezentował.

Zastępca nadleśniczego, Artur Ostrowski przedstawił charakterystykę nadleśnictwa Jabłonna (prezentacja w materiałach do pobrania).

- Opowiedział o umownym podziale nadleśnictwa na 3 części: południową (bez dużych kompleksów leśnych), wschodnią (duże kompleksy, bory sosnowe) oraz północną (żyźne liściaste siedliska). Nadleśnictwo ma 3 filary funkcjonowania, gospodarczy, ochronny, społeczny. Na południu naturalne procesy odnowieniowe są ograniczone, są to ubogie siedliska, natomiast na północy są żyźne, liściaste, zaawansowane wiekowo drzewostany. Użytkowanie terenu rębniami zupełnymi jest nieduże. Większość to rębnie czwarte, wykorzystujące różne elementy przyrodnicze. Na połowie terenu nadleśnictwa prowadzona jest pielęgnacja lasu. Duży nakład pracy idzie na pielęgnację, utrzymanie, wprowadzenie podszytów i roślinności utrzymującej stan zalesienia. Ok. 200 ha rocznie jest pielęgnowanych, ponieważ sosny zarastają powojnikami. Jedno z leśnictw zajmuje się produkcją sadzonek w specjalnych kontenerach, które następnie wykorzystywane są do odnowienia lasu. Oprócz sosny produkuje też gatunki liściaste, żeby dostosować składy gatunkowe do możliwości siedlisk.
- Na terenie nadleśnictwa dominują sosny, a 26% lasu to las na terenach porolnych, co powoduje, że drzewa są osłabione (dopiero produkują leśną, odporną glebę) i wymagają ochrony przed czynnikami powodującymi zamieranie lasów. Np. pędraki, choroby grzybowe czy jemioly powodują zamieranie drzewostanów w zaawansowanym wieku. W nadleśnictwie stosowane są różne środki ochrony, m.in. nasadzenia gatunków odpornych na pędraki lub nieatrakcyjnych dla nich. Korzysta się przy tym z badań naukowych i rozwiązań wypracowanych przez zespół ochrony lasu na podstawie analiz czynników występowania. Leśnicy inwentaryzują obiekty przyrodnicze przez cały rok i wydają rekomendacje w celu zwiększenia ich liczby.
- Nadleśnictwo prowadzi ochronę ptaków za pomocą ochrony gniazd, dziupli i innych miejsc lęgowych. Wraz z regionalnymi instytucjami biorą udział w czynnej ochronie przyrody (larw pachnicy). Nadleśnictwo koordynuje zadania ochrony przeciwpożarowej. Straż leśna patroluje teren samochodem gaśniczym terenowym.
- Lasy użytkowane turystycznie znajdują się głównie na południu, odbywają się tam różne akcje terenowe, rajdy, biegi itp. Leśnicy starają się dostosować las do turystyki na podstawie obserwacji i analiz. Tworzą ścieżki edukacyjne, miejsca na pikniki, obiekty zagospodarowane i przystosowane do turystyki, obiekty muzealne, angażują lokalną społeczność do tworzenia lasu, zapraszają na wydarzenia kulturalne. Kadra nadleśnictwa bierze udział w szkoleniach.

Następnie rozpoczęła się prezentacja strony społecznej, którą prowadził pan Tomasz Niedzielski (prezentacja znajduje się w materiałach).

- Przedstawiciel strony społecznej rozpoczął prezentację od informacji, że propozycja strony społecznej została skorygowana we współpracy ze stroną samorządową. Propozycja dotyczy południowej części nadleśnictwa, gdzie infrastruktura miejska jest dość mocno wtopiona w lasy, co się przekłada na wykorzystanie lasu.
- Te lasy to dość unikalna sytuacja w aglomeracji, bo są to duże kompleksy leśne. To powoduje, że możliwy jest prawdziwy kontakt z naturą. Mieszkańcy mogą doznać prawdziwego kontaktu z przyrodą, co jest niemożliwe w mieście, ale bardzo pożądane. Duże lasy są w stanie spełnić taką potrzebę. Zostały przytoczone badania, wskazujące, że według osób pytanych estetyka i usługi związane z regulacją i kulturą (m. in. kontakt z naturą) powinny przeważać nad usługami produkcyjnymi.
- Gęstość zaludnienia na obszarze nadleśnictwa jest duża w bliskim otoczeniu lasów. W ciepłe weekendy przed szlabanami ustawiają się całe sznury samochodów i wszyscy tłumnie ruszają do lasu. Aktywności sportowe w lesie zostały przedstawione na wyświetlanej mapie. Mapa aktywności zajmuje obszar całego lasu. Drewno i funkcje produkcyjne jesteśmy w stanie wycenić, ale można też spróbować wycenić nierynkowe dobra, m. in. rekreację w lesie – przytoczone badania wskazują na wartość z 1 ha rzędu 500-1600 zł.
- Na południu nadleśnictwa strona społeczna odeszła od propozycji wyłączeń – proponuje ograniczenia i modyfikacje. Postulują traktowanie lasów społecznych jako obszaru – jeśli oddział leśny spełnia kryteria społeczne, to jest duża szansa, że sąsiedni oddział też je spełnia. Oczekują, że lasy społeczne będą większymi obszarami lasów, a propozycja LP dotyczy wydzielenia, małych jego fragmentów. Goście hotelowi nie wykorzystują lasu społecznego z okna, nie chodzą wzdłuż krawędzi lasu (w granicach buforu wokół hotelu), tylko idą w głąb lasu i wykorzystują cały las. Prośba, żeby propozycja LP wykorzystywała całe lasy. Na koniec przedstawiciel strony społecznej zaapelował o merytoryczną dyskusję.

Prezentacja strony samorządowej składa się z wypowiedzi kilku przedstawicieli samorządów.

- Zastępca wiceprzewodniczącej zespołu ze strony samorządowej zaznaczył, że strona samorządowa ma różne stanowiska w każdej gminie. Samorzady chcą się skupić na zaznaczonym miejscu, ale to jest skomplikowane i nie można stwierdzić od razu, jakie jest stanowisko. Przygotował wskazówki idące w stronę porozumienia – strona samorządowa zawsze znajdowała się pośrodku między organizacjami społecznymi a Lasami Państwowymi i szuka kompromisu. Przykładem współpracy z LP jest trasa crossowa, w której wyznaczeniu brał on aktywny udział, a z której korzysta wielu użytkowników. Zastępca poprosił o unikanie masowych wycinek w miejscach aktywności społecznej, ponieważ prowadzi to do zniszczenia tego typu tras i uniemożliwia korzystanie z nich. Zaznaczył również, że wskazana na mapie gmina Wieliszew jest znacznie bardziej zaludniona niż przed laty, co powoduje zwiększony opór społeczeństwa w kontekście wycinek.

- Wskazane miejsca wyłączeń są według niego cenne przyrodniczo: bytuje tam rodzina wilków, bobry, część stanowi rezerwat. Należy monitorować działania w lasach prywatnych.

Następnie wystąpił przedstawiciel gminy Nieporęt

- podkreślił, że samorząd bardzo się interesuje tematem, a w czwartek ten temat będzie przedstawiony radnym. Lasy są na terenie gminy historycznie od zawsze, mieszkańcy gminy są z nimi związani od pokoleń i szanują lasy. Niestety występuje duża presja miejska, duży problem z utrzymaniem czystości i porządku – samorząd współpracuje w tym temacie z nadleśnictwem.

Następnie głos zabrał przedstawiciel starostwa powiatowego w Piasecznie

- zwrócił uwagę na to, żeby zaangażować specjalistów naukowych. Samorząd powiatowy nie brał udziału we wspomnianych przez przedstawiciela strony społecznej konsultacjach, więc prośba, czy można samorządy gminne i lokalne organizacje społeczne włączyć do lokalnego zespołu w np. nadleśnictwie Jabłonna.
- Zadał też pytanie co ze zwierzętami w lasach społecznych – w Legionowie dziki mieszkają pomiędzy blokami i nie wchodzi do lasu. W młodnikach po rębniach zwierzęta znajdują ostoję. Bez rębni drzewa osiągną apogeum wzrostu, niezagospodarowane tereny są niebezpieczne, spadają konary, są wątpliwości żeby tam nie gospodarować i oddać las przyrodzie. Ponownie zaapelował o lokalny zespół roboczy, a pan Tomasz Józwiak, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie odpowiedział, że nie może zabronić spotkania się, ale wypracowane w ramach zespołu stanowisko musi być przekazane i dostępne dla wszystkich do omówienia.

Następnie wystąpił zastępca nadleśniczego, Artur Ostrowski

- zaapelował o współpracę wszystkich zaangażowanych specjalistów oraz o uwspólnienie definicji wyłączeń, ograniczeń i modyfikacji, ponieważ to określi jakie tereny zostaną zakwalifikowane do danej kategorii. Przychylił się też do pomysłu stworzenia lokalnego zespołu w nadleśnictwie, informując, że może współpracować w takim zespole oraz przychylił się do propozycji strony społecznej z uwzględnieniem wizji LP odnośnie konsekwencji prowadzonych działań.
- Zauważył, że wyliczenia kosztowe funkcji społecznej są wirtualne, a pewne działania (np. ochrona sosny przed powojnikiem) muszą być prowadzone i kosztują. Współpracę z lokalnym zespołem należy utrzymać również po zakończeniu projektu, a w przypadku konfliktu pomiędzy użytkownikami lasu należy znaleźć kompromis.

Przedstawiciele strony samorządowej, leśnicy i przedstawiciel strony społecznej zaczęli w kuluarach wyznaczać termin spotkania lokalnego zespołu w Nadleśnictwie Jabłonna.

Moderatorki poprosiły o ponowne wyznaczenie zastępcy wiceprzewodniczącej zespołu ze strony samorządowej ze względu na konieczność opuszczenia sali przez wcześniej zgłoszoną osobę - pana Pawła Kownackiego.

Część 2:

Moderatorzy poinformowały o wątpliwości wyrażonej przez stronę społeczną podczas przerwy, która dotyczyła dodatkowego spotkania stron w nadleśnictwie Jabłonna. Ze strony społecznej zgłoszono zastrzeżenie, że według nich nie jest to zgodne z Regulaminem (bo te ustalenia mają się toczyć na spotkaniach całego zespołu) oraz, że zgłaszają wątpliwość, czy taka propozycja oznacza równe traktowanie dla wszystkich (bo inne nadleśnictwa nie mają takiej opcji).

Wojewoda pan Robert Sitnik, oraz posłanka na Sejm, pani Klaudia Jachira zajęli wspólne stanowisko, akceptując możliwość takiego spotkania. Poinformowali, że nie można zabronić spotkania się nikomu poza zespołem. W skutek dalszych wątpliwości dotyczących włączenia materiałów ze spotkania nieformalnego, do materiałów pochodzących ze spotkań zespołu, zarządzono krótką przerwę na potrzeby wypracowania wspólnego stanowiska strony społecznej.

Ostatecznie stanowisko strony społecznej zostało przedstawione w następującej treści: "Doceniamy wartość spotkań, także poza tym gronem, jednak zasadniczo obowiązuje Regulamin, a wszyscy powinni być równi i cały proces transparentny. Dziękujemy nadleśniczemu za gotowość spotkania (w najbliższy piątek 10.00), strona społeczna stawia się, natomiast Nadleśniczy z samorządem już się spotkał, więc kolejne takie spotkanie nie odbędzie się. Trójstronne spotkania będą odbywały się tylko na tej sali, w tym gronie i będziemy dyskutować konkretne rozwiązania dla nadleśnictwa, w obecności wszystkich zainteresowanych stron. Dobrym pomysłem są takie spotkania w przyszłości. Gorąca prośba do DRDLP, żeby zobowiązał nadleśniczych do spotkania ze stroną społeczną i samorządową w przyszłym tygodniu.

W trakcie dyskusji strony podnosiły również kwestię potrzebnej definicji "tymczasowości" wypracowanych ustaleń, ponieważ dokumenty od Ministerstwa nie precyzują, czy będą to zmiany permanentne czy krótkoterminowe i na jaki okres.

Przedstawiciel strony samorządowej zauważył, że poszczególne gminy i powiaty też powinny mieć możliwość ustalenia wspólnych rozwiązań z powiatem i innymi gminami, stąd potrzeba spotkania samorządowców. Posługują się prawnymi ustaleniami, to są bardzo szerokie kwestie. Wiceprzewodniczący zespołu ze strony społecznej p. Dobiesław Rzemieniewski zachęcił samorząd do skorzystania z okazji do spotkania i dyskusji w ramach Stowarzyszenia "Metropolia Warszawa".

Następnie zadano pytania do prezentacji:

1. Wiceprzewodniczący ze strony społecznej pan Dobiesław Rzemieniewski poinformował o zobowiązaniu wcześniejszych nadleśnictw do wskazania na mapie konkretnych obszarów w zakresie ograniczeń, wyłączeń i modyfikacji do czwartku włącznie i prosi o to również nadleśnictwo Jabłonna.

Nadleśniczy obiecał przesłać takie informacje.

2. Przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego wskazał, że zespół powinien skupić się na modyfikacjach, nie wyłączeniach - strona koalicyjna wycofała się z wyłączeń, co

potwierdza tezę o wyższym priorytecie modyfikacji. Modyfikacje mogą prowadzić do bardziej racjonalnego gospodarowania lasem.

3. Zwrócono uwagę na nadpopolucję dzików w silnie zurbanizowanych częściach miast, co prowadzi do odstrzałów na teren uczęszczanych przez ludzi. Zaproponowano utworzenie ostoi dzikich zwierząt w dużych kompleksach leśnych - teren powinien być oznakowany i wyłączony z gospodarki łowieckiej, podobnie jak tereny silnie eksploatowane przez ludzi.
4. Członek zespołu przypomniał, że samorządy lokalne nie mogą działać tak swobodnie jak stowarzyszenia i fundacje. Czy w związku z nieobecnością przedstawicieli samorządu z Otwocka wszyscy zostali zaproszeni? Zapowiedział również wystosowanie pisma do samorządu Otwocka z pytaniem o powód nieobecności. Podkreślił, że lasy społeczne nie mogą być wskazywane w formie małych wydzieleń i zapytał, czy nie można wykorzystać wartości Leśnego Kompleksu Promocyjnego "Lasy Warszawskie".

Odpowiedź DRDLP - wszyscy uczestnicy zostali zaproszeni.

5. Przedstawicielka DGLP zaapelowała o ukończeniu prac przed 30 października, żeby mieć wgląd do dokumentów wysłanych wojewodzie jako ostateczne oraz o przyjęcie funkcji lasów społecznych na podstawie siedmiu kryteriów ONoLu.
6. Przedstawiciel samorządu podkreślił dopuszczenie możliwości pozostawienia martwych drzew, kwestią jest tylko w jakim zakresie i jak zadbać o kwestie bezpieczeństwa. Procedowane są zmiany przepisów w zakresie odpowiedzialności za wypadki. Dopuszczalne jest wycinanie martwych drzew i pozostawianie ich leżących wzdłuż szlaków turystycznych i na 30m w głąb lasu.
7. Członek zespołu ze strony społecznej wyraził swoje rozczarowanie związane z nieskupianiem się na temacie pracy i oprotestował pomysł przenoszenia prac zespołu do kuluarów.
8. p. Tomasz Józwiak, DRDLP zauważył, że prezentowane przez strony obszary na terenie nadleśnictwa Jabłonna w dużej części nakładają się na siebie. W sprawie dzików i młodników, ze względu na polecenie ministerstwa LP ograniczają rębnie zupełne, pracując nad rębnią retencyjną, co pozwoli na zatrzymanie walorów krajobrazu.
9. Członek zespołu zauważył, że są poprzerywane korytarze ekologiczne, przez co zwierzęta nie mogą się przemieszczać w sposób odpowiedni. Zasadnicze jest określenie bardzo dokładnych warunków lasów społecznych, bo nie można ich utożsamiać ze zwiększoną ochroną (w różnych aspektach). Jeśli dopuścimy do tego, że każdy może z nich korzystać, to tracą tę funkcję.
10. Posłanka na Sejm, Klaudia Jachira z optymizmem podsumowała spotkanie, stwierdzając, że w Jabłonnej jest najbliższy konsensus pomiędzy wszystkimi

stronami ze wszystkich nadleśnictw. Mamy tu dobre podstawy, żeby przejść do kolejnego spotkania i domknąć ustalenia.

Moderatorki poinformowały, że agenda przyszłego spotkania będzie ustalona w ramach spotkania prezydium i zostanie przesłana uczestnikom.

Na tym zakończono oficjalną część spotkania.